

po stopnicah doli in pokliče: Lenčika! Lenčika se spet oglasi, tode premila prošnja ni clo nič oterpanjeno materno serce ganila. Mamka, mamka! kliče dete z slabim, že omagujočim glasom, dajte mi kosčik kruha! Pa vrata se ne odpro, in med tem ko dete še zdihuje in kliče, vdova že z svojim ljubljencem za mizo pri večerji sedi. — Četrti večer gre tretjič pred vrata in pokliče: Lenčika! Lenčika! Molilo stokanje ji na uho vdari, in bolj natanjko poslušavši spet zasliši prežalostne besede: Mamka, mamka, dajte mi kruha! tode zdej že le z tihim ječanjem, ker se je smertni angelj bil že k detetu naklonil, ga kušniti in strašnega terpenja rešiti. Z peklensko jezo v serci beži kervožejna mati preč, in še le čez tri dni se zopet doli verne, ter odpre vrata: tu leži dete, blede, merzlo — mervto. —

Zjutrej prihodniga dne zaslišijo sosedje iz vdovniga stanovanje silni vč in jokanje, in ko ostraseni v hišo pridejo, jih hudobna baba, ki se spakuje, ko de bi hotla obupati, v svojo stanico pelja. Tukey vidijo ležati Lenčiko na njeni postelji v belim oblačili oblečeno; venčik ji je na serce položen. Na bledih licih ni nikakoršniga sledu strašne nadloge, v kateri je sirotica konec storila. Po ogléda merličev pošljejo; pride, pogleda memogredé na truplo, in kér ni zunej nikjer poškodovano, nevte-gama mervtaški list piše. Drugi dan bo pokop. H pogrebu gre tróp praznično oblečenih dekličic, ki so bile Lenčikne tovaršice, in več drugih ljudi. Ko so mervtaško skrinico v jamo spustili, je začel mašnik moliti. In ko je Očenaš molil, tisto molitev, ki vse zapopade, kar je človeku od Boga potrebno, so bile njegove besede tako perserčne in s tako zvestobo izgovarjane, de so vse pričujoče solze oblile. Samo ene oči niso jokale, če so ravno trepetaje ustnice za mašnikom besede govorile, — to je bila hudobna mati, ki je svoje dete umorila. In ko je mašnik na besede peršel: „daj nam dans naš vsakdanji kruh!“ so zagermele te besede, kakor strela na uho krivične vdove; z grozovitnim tulenjem pade na zemljo — božja roka jo je zadéla. Zbudila se je spet, tode nora, in v norosti je med smeham in jokam svojo grozno hudobijo pripovedala. — V roke sodnje oblasti je prišla.

Poslednji češnjev somenj v Ljubljani.

Je bil le srednjo méro obiskan. Štacunarji pa vunder niso godernjali. Goveje živine so prav malo vkup pergnali, nar vikši cena par volov je bila okoli 155 goldinarjev. Hrovaških prešičev je bilo kakih 50, černih štajarskih pa okoli 80 na somnju. Konj je bilo dosti. Kakšni pa de so večidel bili, vsak sam lahko razsodi: zakaj kdo ob tem času vprežno živino prodaja!

Vprašanje na gospoda V. V.

V 26. listu ste nam Vi prav lepo razložili, zakaj de mravljinici na drevesa lazijo; to nam pa nič ne pomaga jih odgnati, kér ne vemo mešičevja odpraviti in kar nam tudi Vi niste povedali. Še to nam morate povedati in gotov pomoček svetovati: potem bo še le cekin vaš! S. M.

Naznanje kolovratarjem in predicam.

Gospod M. Ferlan so unidan nov, v 21. listu popisan kolovrat v pisarnico kmetijske družbe poslali, kjer je vsakimu na ogled postavljen.

Slovódanje noviga misijonarja.

Vrednik „Novice“ je od gospoda Andreja Skopca, *) poprejšniga kurata v Lomi poleg Teržiča, naslednji dopis iz Tersta dobil:

„Poslednje pozdravljenje in poslovjenje Tebi in vsim so- učencam, dobrotnikom in znancam naše ljube domovine! Ni mi bilo perpušeno več svojih dragih prijatlov tu in tam na Krajnskim obiskati, kér sim mogel hiteti, de bi v Terstu za odhod v Ameriko perpravljene barke ne zamudil; pa nej bo to prvi misijonarski dar! 26. Rožnicveta zjutrej sim se srečno v Terst perpeljal; barka pa Hindu po iménu bo še le to noč v Ameriko odrinila. Okoli 30 ljudi bo na nji, in nas bo naravnost v Novi-York peljala. Greva z Ignacem Mrakam, poprejšnjim kaplanam v Slavini. Nimam minute več pisati. Bog z Vami in z nama.“

V Terstu 1. dan Maliserpana ob 7. uri zvečer.

Andrej Skopce, odhodni misijonar v Pittsburg.

Oznanilo.

Kdor želi židni pridelk (galeto) tega leta prodati, mu ga jez plačam po 30 — 40 krajcarjev. Če pa hoče kdo žido spre- deno ali prav reči zmotano imeti, naj pošlje mešičke (galeto) urno k meni v hišo Nr. 10 nad cesarskim grabnam, dokler je dobra ura za to delo.

Pri meni se tudi dobi podučenje v motanju žide.

Tistim, ki mislijo pahovko pod ajdo sejati, pri meni seme letašniga pridelka po 20 krajcarjev funt dobijo. —

Dragi mladenči, ki z veseljem in posebno slastjo jeste sadje, zamorete pripomagati h pomnoženji sadniga drevja, če skerbno peške nabirate, in jih svojim staršem ali drugim zem- ljoposestnikom podeliste, de jih posejejo, in sčasama lepo ko- ristno drevje priravnajo. Vam bode pa ljubši peške prodajati, dobiste pri meni za vsakih 200 zdravih jabelčnih in hruški- nih pešk, nabranih od sroviga — ne pa kuhaniga ali suhiga sadja 1 krajcar. Nar ljubši so mi peške od lesnik, in medvčdjih hrušic.

Dr. Orel.

Oglas.

Častiti gosp. dohtar in profesor Štefan Mojses v Za- grebu so me naprosili, na českim kolovratu popolnoma izučnim predicam ali predivcam na znanje dati, de želijo svojo kuharco českiga predenja naučiti. Kdor od teh po svojih opravkih v Zagreb pride, nej se pri ti priložnosti zavoljo tega pri gosp. profesorju oglasi. Tisti, ki bo od mene pričavno pismo seboj prinesel, de zna z vso pripravo českiga kolovrata, z grebeni i. t. d. dobro v caker hoditi in popolni poduk dati, bo dobil od gosp. profesorja 1 rumen cekin za plačilo. Gosp. pro- fesor stanujejo v zgornji Ilici v Roberjovi hiši, v prvem nastropju. — To je pač lepo plačilo za majhno delo, katero od častniga prizadevanja gospoda profesorja pričuje, koristni česki kolevrat tudi med našimi ljubimi sosedi na Hrovaškem vpeljati.

Dr. Bleiweis.

Vganjka.

Neka mati je med otročiče pirhe delila takóle: Pervimu je dala polovico vsih in eniga pol; drugimu polovico tih, ki so bili ostali in eniga pol; tretjimuzopet polovico ostanka in eniga pol. Potem so se otročiči perserčno veselili, de so bili vsi cele pirhe dobili. Koliko je bilo vsih pirhov skup in koliko jih je vsak zmed njih dobil?

L. S.

Današnjimu listu je perložen list Nr. 9 perdján.

*) Gosp. Skopce bodo v Ameriko naše „Novice“ dobivali; po tem takim bodo prihodnjič dvoje, dolgo pot v Ameriko delale.

Shitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	5. Malifer-pana.		30. Roshni-zveta.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pshenize domazhe ..	—	—	1	27
1 » » banafhke ..	1	21	1	25
1 » Turfhize	1	4	1	5
1 » Šorfhize	—	—	1	6
1 » Rèshi	1	1	1	6
1 » Jezhmena	—	—	—	54
1 » Profa	—	—	1	10
1 » Ajde	—	51	—	54
1 » Ovfa	—	—	—	40

PERLOSHEN LIST № 9,

h 28. listu kmetijskih in rokodelskih Noviz.
1845.

Kdor sheli, kako osnanilo v perloshenim listu natifniti in Novizam perdjati, plazha sa *vsako verftizo* 3 kr., zhe osnanilo le *enkrat* natifniti da; *dvakrat* 4 kr. in *trikrat* pa 5 kr.

(23.)

Oznanilo razstave sadja v Ljubljani.

(1)

Krajnska kmetijska družba je per zadnjim občinskim zbori sklenila, letašnje jesén v Ljubljani razstavo krajnskiga sadja kakoršniga si bode napraviti, z namenam:

pervič, se soznaniti z raznimi plemeni domačiga sadja in zvediti, kje de nar lepši raste;

drugič, imena zvediti, ktere so pri vsakterim sadju v raznih krajih navadne;

tretjič, iz tih imen za vsako sorto eno samo in nar bolj pripravno izvoliti, ga razznaniti, in ga za naprej za občinsko rabo vpeljati;

četrtič, z pomočjo te razstave sadorejnike razglasiti in jim za perdelano sadje kupcov nakloniti;

petič, zvediti in razznaniti, kakó vsaktero sadje v raznih krajih porabijo in v prid obračajo;

šestič, kjer bo potreba, tudi s podukam rejo in rabo sadja podpirati, in narveč pa

sedmič, z ogledovanjem razstavljeniga mnogoteriga lepiga in obrajtaniga sadja obuditi in vneti ljubezen do sadoreje, ki zamore slehernimu kmetu tolikanj dobička prinesti.

Krajnska dežela obseže nizke kraje z toploto laške dežele, večidel pa visoko ležeče s primerjeno gorkoto in le malo taci z hladnim zrakam po verhu visokih snežnikov.

Nektere sadne plemena rastejo po vsih krajih; nekte potrebujejo več toplote, druge bolj hladniga zraka; ene rodé rade na planjavah, druge v hribih. Z vsim tem soznaniti naše domorodce, si bodo perzadevale „Novice“.

Vam pa, pridni sadorejniki! bo ta razstava od ene strani gotovi dobiček v denarjih prinesla, kér boste zvédili pota, vsako sadje z nar večim dobičkam v denar spraviti, od druge strani pa vas bo podučila ali pa saj vašo vednost poviksala v sajanju in obdelovanju sadnih dreves, in v pomnoženju vsakimu kraju priložnih sadnih plemen. Mestnjanam pa se bode soznanilo, v kterih krajih je dobiti eno in drugo sadje, in kam jim bode nar bolj kazalo, po-nj hoditi.

Če vas pa mika deležni biti teh le dobičkov sadne razstave, ste vsi sadorejniki Krajske dežele naprošeni, poslati vsake sorte sadja po dvoje ali troje v pisarnico c. k. kmetijske družbe v Ljubljano, z popisam imena sadú, in kraja, kjer je rastel, osem dni pred sv. Mihelam prihodnje jeseni.

Upati je, de bojo naši kmetovavci prav veliko sadja (kamur se tudi grozdje šteje) vkup prinesli in de jih daritev nekoliko sadja in majhni potroški nošnine ne bodo zadrževali, to občnokoristno razstavo z svojimi prineski pomnožiti. Marsikaj dobriga so že naše „Novice“ napravile; Bog daj, de bi tudi v tem prizadevanju svoj namen doségle.

C. k. kmetijska družba v Ljubljani 2. dan Maliserpana 1845.

(21.)

Darila sa pridne fholarje.

(1)

Kér se blisha konez fholskiga léta, povabim zhaftitljivo duhovshino, kakor tudi p. i. vodje fhól in uzhitelje od mene pripravne darila pri fholskih isprafhevanjih sa pridno katoljshko mladost kupiti. Imam na isbéro lepih molitnih in poveštih bukviz veliko po zeni. Dvanajst v enim vesilu jih veljá od 2 — 10 gold.

NB. Vlakimu vesilu pridám 100 podóbfhin od Svetnikov v zéni od 10—30 kr. sa priklado.

Janes Giontini,
bukvar v Ljubljani.

(22.)

Prah, od kteriga merzhéfi poginejo.

(1)

Ta prah, ki vse merzhese pomorí, je od elisha, ki v Persii divje raste. Pomorí bolhe,

ufhí, fhurke, mole, mravljinze in vse take merzhese. Drusiga ni treba, kakor nekte fhnófe tega prahú potrésti, v fhpranje pri posteljah, pri orodji, ftenizam po rjuhah, predin se spat gré, bolham in ftenizam po hifhi fém ter tje, fhurkam v kuhinjah pod ognjifhi, molam, muham i. t. d.

Kakó je ta prah sa popotnike koristen, de imajo mirne nozhí, je gospod profesor Karol Koch na svojih potih v Asii skufil in tudi v svojih bukvah stran 46 od tega prahú s veliko hvalo pisal. Na Rusovskim je ta prah she vezh lét snan in vezh ga ne morejo tam pogreshati. Slafti se pa priporozhí pri bukvishah, kakor tudi kosuhovno in obleke molov varje. Vfim drugim shivalim nizh ne fhkodje.

Naprodaj je pri meni v g. Aichholzerjevi hifhi na velkim tergu.

Janes Giontini,
bukvar v Ljubljani.

(19.)

Oglaf.

(2)

Pri bukvotiskarju *J. Blasniku v' Ljubljani*, je ravno sdej na svetlo prishel in je na prodaj:

Drugi popravljen, in pomnoshen natif

krajnskiga vertnarja,

ali

poduzhenja,

v kratkim veliko sadnih dreves sarediti, jih s zepljenjem poshlahtiti, in lepe verte k velikimu pridu saditi.

Na svetlobo dala z. k. kmetijska drushba na Krajnskim.

Spisal

Franz Pirz,

fajmoshter per f. Jerneji v Pezhah, in tovarsh z. k. krajnske kmetijske drushbe, sdaj misijonar v Ameriki.

Velja po stari zeni 24 krajzarjev.

Z. k. kmetijska drushba je gosp. *Pirzoviga* „Vertnarja“ po vfi pravizi she vezhkrat *slate bukvize* imenovala, satorej je poskerbela, de so bile, ko je *pervi* natif poshel, kar hitro vnovizh natisnjene; kar jesik vtizhe, so po sedanjih potrebah popravljene, in s nekimi perstavki in s tremi *novimi* podobami pomnoshene. Obá dela sta v tem *novim* natifu v *ene* prav lizhno natisnjene bukvize svesana, kar bo sadjorednikom gotovo bolj flushilo. Zela knjiga je, kakor v *pervim* natifu, v 9 rasdelkov rasdeljena; *pervi* rasdelik uzhi od *srejanja sadnih drevesz*; *drugi* od *poshlahtnjenja sadnih drevesz s zepljenjem*, od rasnih vish zepljenja in od orodja, ki je k temu delu potrebno; v *tretjim* rasdelku je na tanjko raslosheno poduzhenje od *presajanja shlahtnih drevesz*; v *zhetertim*, od *oskerbovanja rodovitnih dreves v sadnim vertu*; *peti* rasdelik uzhi od *bolesni sadniga drevja*; *shesti* od *shival*, ki so *drevju shkodljive*; v *sedmim* rasdeliku beremo od *pertlikovzov*, v *osmimu* od *posodovzov* in v *devetimu* od *umniga ravnanja perde-lano sadje k pridu obrazhati*. Na konzu bukviz je natanjzhno *kasalo* posamesnih sapopadkov pridjano.

Ni treba teh bukviz na dalje priporozhevati, sakaj nje korist je she davnej od Slovenzov hvaleshno sposnana, samó to moramo pristaviti, kar gospod *Pirz* v „predgovoru“ od velikiga prida umne *sadjoreje* sami pravijo:

„Sposnati moramo Krajnzi! de smo v reji sadja she deljezh sad od drugih deshel, in de dobizhka, kateriga bi nam obilno dobriga sadja verglo, ne prevdarimo. Vidi se fizer tudi na Krajnskim she marfikje shlahtno drevje, vender

she veliko semlje prasne leshi, ktera bi lahko shlahtno sadje rodila, nam k shiveshu pomogla in prihodke sboljshala. Nafhi poglavarji in oblastniki, ki dobro vedó, koliko prida pernese deshela, zhe se veliko dobriga in shlahtniga sadja sadí, perporozhajo in sapovedujejo, drevesa saditi, jih zepiti in skerbeti, de bi veliko shlahtniga sadja dobili. Vender vse letó ne bo nizh sdalo, dokler vi, kmetishki gospodarji! ne bote prav sposnali, koliko dobizhka dobro sadje pernese, in dokler do vertov praviga veselja nimate.

Le pomislite, koliko prida vam sadje pernese. Vshivajte sroviga ali kuhaniga, vselej vam veliko odrine. Zhe ga posusheniga perhranite, val ob hudi letni lakote varje. Zhe ga v mesto prodaste, ali mosht is njega stlahite, ali pa shganje is njega skuhate, vam bo veliko saleglo, in vam perhodke povikshalo. Lepo dobro sadje naf tedej rasveseli, nam k shiveshu pomaga, nam premoshenje poviksha in naf v hudi letni lakote varje. Persadevajte fi tedej kmetishki gospodarji! vse perpravne prostore s shlahtnim drevjem safajati, kér od tega bošte sami velik dobizhek vshivali, in valhi otrozi vam bodo hvaleshni, in she po smerti bodo radi sa val molili.

(20.)

Osnanilo.

(2)

Per *Leopoldu Kremsherju* hukvovésu in kupzhevavzu s bukvami v Ljubljani pod Tranzho so na prodaj:

1. Terdno saupanje na Jesufa v mo-

litvah, ali Molitvine bukvize k vezhi boshji zhasi, in pozheshenju Svetnikov. Natisnjene per Joshefu Blasniku 1845. — Velja 18 kr.

Té bukvize saflushijo s tim bolj perporozhe-ne biti, ker rasun lepih molitev sa mnogoverstne perloshnosti, litanij, péfim k presvetimu réshnjimu Telésu in Materi boshji in poglavitnih ref-niz kerfhanskiga nauka — tudi trideset zbed-

nih podob per molitvah f. mashe obséshejo.

2. Molitvine bukvize, v kterih se najdejo molitve per f. mashi, pred in po spovedi, litanije in vezh drugih poboshnimu kristjanu potrebnih molitev, posebno poboshnost k zhasi f. Joshefa. S podobo f. Joshefa spredej. Natisnjene per J. Blasniku 1845. Veljajo 12 kr.

3. Kuharske bukke. Is nemshkiga prestavljene od Valentina Vodnika. Popravljene, pomnoshene in tretjizh natisnjene. Veljajo 30 kr. Natisnjene per J. Blasniku 1842.